

HUSK AT DU ALTID KAN RINGE TIL VORES DØGNÅBNE VAGTTELEFON HVIS DU FINDER ET NØDSTEDT PINDSVIN: 30 14 16 65

DET
VIDUNDERLIGE
PINDSVIN

AF PINDSVINEVENNERNE I DANMARK

INDEX

FAKTA.....3

- Arten og udbredelse3
- Generel viden3
- Pindsvin er ikke vegetarer!.....3

ÅRSTIDERNE.....4

- Når pindsvinene vågner4
- Hunner.....4
- Hanner.....4
- Parringstiden4
- Vinterhi5

UNGER.....6

- Fødslen6
- De første uger6
- Ud sammen med mor6
- Unger selvbespytter7

LYDENE8

- Piben8
- Prusten8
- Vrinsken.....8
- Hvæsen8
- Vrælen9
- Hosten9

BEHOV I HAVEN10

- Mad.....10
- Skjulesteder11
- Redesteder11

FARER12

- Hunde.....12
- Haveaktiviteter.....12
- Farlige fælder13

FØRSTEHJÆLP.....15

- Ring til vagttelefonen15
- Ude hos plejerne15
- Hjælp16
- I fangenskab16

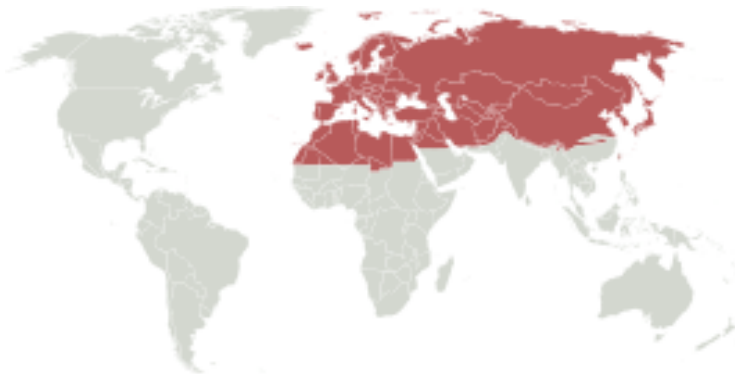
BYG EN BOLIG.....17

- Pallebolig.....17
- En kvas- og kompostbunke18
- Kun fantasien sætter grænser18

FAKTA

ARTEN OG UDBREDELSE

Pindsvinet er et pattedyr. Der er 17 forskellige racer og 5 forskellige slægter af pindsvin. Vores, det europæiske pindsvin, lever i de palæoarctiske områder, der dækker Europa og Asien ned til omkring 30 grader nordlig bredde, undtagen i Himalaya. Pindsvinet lever så langt nordpå som til 60 grader nordlig bredder undtagen i Sverige, Norge, Finland, Estland og den nordvestlige del af Rusland, hvor de kan forekomme længere nordpå. Der findes ikke pindsvin i Australien og Nordamerika, og dem der lever i New Zealand er indført andre steder fra.

Kort over den palæarktiske zone^{*3}

Ny forskning tyder på, at pindsvin eksisterede allerede for 65 millioner år siden (under paleocen-tiden). De ældste individer af underfamilien Erinaceinae opstod under oligocen-tiden og slægten Erinaceus (vores europæiske pindsvin) blev dannet under miocen-tiden, for cirka 23 millioner år siden^{*1}.

De ældste knoglerester af pindsvin i Danmark er fundet på de klassiske Maglemoseboplader på Sjælland. De er ca. 9.500 år gamle, men pindsvinet har formentlig været en del af den danske natur i omkring 11.000 år. På den tid må pindsvinet have levet i en lys birke-, fyrre- og hasselskov^{*2}.

Pindsvinet har, som mange af de første pattedyr, udviklet sig til at være natlig og insektædende.

GENEREL VIDEN

Pindsvinet ser ikke ret godt, men dets lugte- og høresans er særdeles godt udviklet. Det kan blive 14-15 år, men det sker sjældent pga. de mange farer, det udsættes for hver dag. Et voksent pindsvin har mellem 5.000-7.000 pigge, og det vejer normalt mellem 800 og 1200 gram. Pindsvin kan godt svømme, men ikke i lang tid af gangen.

PINDSVIN ER IKKE VEGETARER!

Pindsvin spiser først og fremmest løbebiller og dens larver, natsommerfuglelarver, regnorme, bænkebidder og ørentvister biller. Snegle hører også til deres naturlige fødekilde, men udgør kun omkring 6 % af den samlede fødemængde.

Af og til spiser pindsvin også ådsler eller æg fra landliggende fuglereeder.

Hvis man har pindsvin i haven, som man gerne vil fodre lidt, er det eneste man skal give dem kattetørfoder. Alt andet går ufordøjet igennem tarmen, og giver ingen næring.

Forskning foretaget i England viser, at avocado er giftig for pindsvinet – endda meget giftig. Avocado indeholder Persin, og det ophober sig i kroppen, og kan ikke udskilles. På sigt giver det lever og hjerteskader, og de kan dø af det.

Giv aldrig pindsvin mælk eller fløde, de bliver dårlige af det og kan i værste fald dø. Stil en skål vand frem til dem hele sommeren igennem – det vil de have meget stor gavn af.

1. kilde: Svensk Wikipedia/Igelkott.
2. kilde: Pindsvinet af biolog Sussie Pagh.
3. billedkilde: dan.wikitrans.net/Palearktika%20regionen?redir=Palearktis

ÅRSTIDERNE

NÅR PINDSVINENE VÅGNER

Pindsvinene vågner som regel sidst i april eller først i maj, afhængig af vejret. Mange af dem vil have tabt ca. 25-40 % af deres vægt.

Fælles for dem alle er, at de er meget tørstige, når de vågner. Sultne er de også, så sørg gerne for, at der er vand til rådighed i haverne, gerne flere steder, og strø lidt kattetørfoder ud til dem i skumringstiden.

HUNNER

I maj og juni har hunnerne brug for rigtig meget vand og næring for at komme i løbetid til tiden. Det kræver normalt en vægt på omkring 700 gram. Det er vigtigt, at de når den optimale vægt hurtigt, så ungerne ikke bliver født for sent på sommeren, og derved har svært ved at opnå en god vægt, inden de går i hi.

Når hunnerne har parret sig med en han, er de drægtige i halvanden måned. Så omkring 1. august føder de deres ene årlige kuld. Der er normalt fra 5 til 8 unger, men der kan i visse tilfælde fødes op til 11 unger. Ungerne bliver født i en hvid hinde og har hvide og bløde pigge, så

de ikke skader deres mor, når hun føder dem. Piggene bliver hårde indenfor et døgn.

Hunnerne ammer ungerne i halvanden måned. Fra 4 ugers alderen kommer de med ud på nattevandring, og begynder at få lidt fast føde på disse ture. Derefter forlader moderen ungerne, og hun har så ca. halvanden måned til at spise sig tyk, så hun kan gå i hi sidst i oktober eller i begyndelsen af november med en god vægt. Ungerne er de sidste til at gå i hi, da de skal tage meget på.

HANNER

Hannerne styres af deres seksuelle lyster, lige fra de er små. Når de vågner af deres hi, venter de blot på, at hunnerne er klar til parring. De spiser så meget som muligt, og kæmper ellers om de dejlige hunner. Da de ikke har forpligtelser som forælder, går de oftest i hi før hunnerne.

Hannernes kamp om hunnernes gunst kan til tider være ret barsk. Og hér kan de mindre hanner risikere at blive kanøflet af de større og komme til skade. Så hold gerne øje med de mindre pindsvin. Tøv endelig ikke med at ringe til os.

PARRINGSTIDEN

Kønsmodningen starter hos hannerne, før hunnerne kommer i løbetid. De stanger, pruster og bestiger hinanden, som ved parring. Parringsforsøgene tolereres, hvis man er en han, der benyttes som en hun.

Hvis en han derimod forsøger sig på en hun, bliver hun oftest meget sur og bider ham, hvis hun kan komme til det. ►

► Hun får ingen seksuelle lystfølelser før hun, efter hi-perioden og året efter hendes fødsel har opnået en vægt på ca. 700 gram. Der skal nemlig et vist fedtlag til, for at hormonproduktionen kan starte løbetiden.

Hannerne tiltrækkes både af duftene og lydene. En bejler nærmer sig tavst hunnen, og forsøger straks at komme om bag ved hende.

Men så let går det ofte ikke. Hun drejer sig hele tiden, så hun har front imod ham, og hun pruster og pruster, og han løber rundt og rundt. Denne parringsdans kan stå på i flere timer ad gangen, nogle gange flere dage i træk. Det er kun hunnen, der pruster i denne fase.

Det sker også tit, at en anden han kommer til og forstyrres. Så opstår eventuelt en voldsom kamp mellem de to prustende bejlere, hvor de med bøjet hoved med fuld fart drøner ind i siden på modstanderen. Dette gør de i et forsøg på at vælte modstanderen, og bide ham i ben eller

bug. En dominerende han løber med sænket hoved og fremadrettede pigge hen mod rivalens side, og vipper ham rundt – hvis han kan. Ofte bliver den mindste bidt lige over forbenet, hvor huden er sart og blød. Disse sår heles fint, hvis pindsvinene bliver fundet og bragt ind i pleje, men hvis de ikke behandles, kan det ende med at give hannen problemer. Er de kæmpende jævnbyrdige, kan kampen stå på i lang tid, uden at nogen vil give op.

Sluttelig står vinderen ensom tilbage, da hunnen højst sandsynligt for længst er forsvundet og måske i fuld gang med en tredje han et helt andet sted. Når hunnen efter lang tid går med til selve parringen, lægger hun piggene glat ned til kroppen og parringen foregår helt uden problemer. Drægtighedsperioden er ca. 6 uger og hannen deltager på ingen måde i yngelplejen.

VINTERHI

Når pindsvinet går i hi i ca. oktober/november måned er det for at spare en masse energi. Når et pindsvin sover almindeligt, slår hjertet omkring 147 slag pr. minut. I dvale kan dets hjerteslag falde helt ned til omkring fem gange pr. minut. Åndedrættet ændrer sig også. Et pindsvin, som hviler om sommeren, trækker vejret ca. 25 gange i minuttet. Et pindsvin i dyb dvale har lange perioder, hvor det slet ikke trækker vejret. Perioderne kan vare 1 til 2 timer. Når pindsvinet ikke har trukket vejret i lang tid, trækker det vejret 40-50 gange i løbet af 3-5 minutter, inden det igen holder en længere pause. Derudover falder kropstemperaturen til omkring 2-6 grader.

De fedtreserver, som pindsvinene tillægger sig i løbet af sommeren og efteråret, kan deles op i 2 kategorier: det hvide og hhv. det brune fedt. Det hvide fedt anvendes til at holde det minimale stofskifte i gang hen over vinteren, og det brune fedt bruges til at vågne på. Såfremt det sovende pindsvins kropstemperatur skulle komme under frysepunktet, mobiliseres det brune fedt, der giver hurtig energi og pindsvinet vil derfor undgå at fryse ihjel.

Bliver vintersøvn afbrudt flere gange, bl.a. ved milde vintre, tærer det på energireserverne og fører til, at unge eller svage dyr dør.

I de 5-6 måneder pindsvinet er i hi, kan det tabe 20-40 % af sin kropsvægt, hvilket dagligt svarer til 0,2-0,3 %, cirka et til to gram.

UNGER

Ungerne drikker mælk i ca. 4 uger, derefter lærer de at spise fast føde. Når de holder op med at drikke mælk ophører mælkenedbrydnings-enzymet i maven med at virke og herefter kan det voksne pindsvin ikke tåle mælk.

Hunnen føder kun ét kuld unger om året. Der er for det meste 5-8 unger i et kuld, men det er sket, at der har været helt op til 11 i et kuld.

Pindsvinene parrer sig normalt i juni måned, når hunnerne har opnået en vægt på 750-800 gram. Drægtigheden varer 6 uger, men kan forlænges lidt, hvis det har været koldt, eller at føden pga. tørke har været utilstrækkelig.

Der er for det meste 5-8 unger i et kuld, men det er sket, at der har været helt op til 11 i et kuld.

FØDSLEN

De fødes med en hinde omkring de bittesmå hvide pigge, for ikke at skade moderen under fødslen. Piggene bliver hårde indenfor et døgn. Ved fødslen er ungen ca. 6 cm. langt. Et udvokset pindsvin har en længde på 23 til 26 cm.

Ungerne fødes med lukkede øjne og ører, som åbner sig mellem den 14. og 18. levedag. Omkring det 21. døgn kommer mælketænderne frem i munden.

DE FØRSTE UGER

Ungerne dier næsten hele døgnet, men moderen må dog gå fra dem nogle gange om natten for at spise.

Faderen deltager på ingen måde i yngelplejen, heller ikke ved at bringe lidt føde til den ammende hun. Således går den første måned, og ungerne, som ved fødslen vejer 10-20 gram, har nu opnået en vægt på 200-250 gram afhængig af antal unger i kullet.

Det er ikke ualmindeligt, at nogle af ungerne dør i de første uger. Ej heller at en enkelt unge er blevet meget større end de andre. Derfor kan det være svært at sige, hvor gammel en unge præcis er.

UD SAMMEN MED MOR

Når ungerne er ca. en måned gamle, får de lov til at komme med ud og se den store verden. De supplerer så modermælken med mad i form af biller, regnorme og lignende, som de selv finder. Ser man sådanne små unger på aftentur med deres mor, bør man hverken røre ved dem eller forstyrre dem på anden vis. Sørg derimod for at der altid er vand til rådighed til familien. ►

► Det kan ikke gentages for tit: Stil ikke mælk ud til dem, men strø gerne lidt katte- eller killingetørfoder ud på græsplænen, eller stil en skål frem til dem.

Ser man en enlig unge i oktober eller senere på året, som man skønner vejer mindre end 240-250 gram, bør man vente og se om moderen er i nærheden. Hvis ungen er helt alene, bør den bringes til en plejer, uanset om man finder den om dagen eller om natten. For så er det ikke sikkert, at den kan nå at blive stor nok til at klare sig igennem vinteren.

Helt små pindsvineunger går kun ud om dagen, hvis de er moderløse, eller hvis boet er blevet fjernet eller ødelagt. Så ser du dem skal de bringes til en plejer, uanset hvornår på året, hvis moderen ikke kan ses.

DUFTE OG LUGTE

Pindsvin kan godt lide duften af fx sæbe, parfume og barbersprit. Lugten af uld, skind, læder og krydderurter er også i høj kurs. Og kommer de i nærheden af det, vil mange af dem gøre et ihærdigt forsøg på at komme til at lugte af det selv.

UNGER SELVBESPYTTER

Dette gør de ved at ”selvbespytte”, hvilket går ud på, at de med stor iver går i gang med at sutte og slikke på det velduftende. Dernæst dannes der noget hvidt skum i munden, som kan gå helt op i øjnene via tårekanalerne.

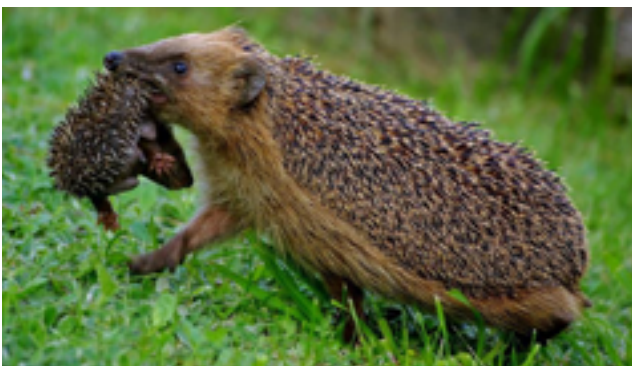
Pindsvinet begynder nu at vride kroppen i mærkelige stillinger, og vælter ofte omkuld, fordi de

ikke kan holde balancen. Langs ryggraden dannes der en s-formet fold, som gør det nemmere at få skummet højt op på ryggen. Det meste havner dog nede på siden. Derefter gentages processen til den anden side.

Pindsvin kan også finde på at slikke på ryggen af et andet pindsvin og komme deres duft over på sig selv.

Præcist hvorfor pindsvinene gør det, ved man ikke. Nogle mener, det er fordi de synes, det dufter godt. Andre mener, at de bruger det som beskyttelse mod utøj. Og så er der dem, der mener de gør det, for at skjule deres egen duft over for fjender som ræve og grævlinge.

” Hvis ungen er helt alene, bør den bringes til en plejer ”

LYDENE

Et pindsvin har så mange forskellige lyde, at man ikke skulle tro, de kommer fra samme dyr. Men det gør de, og vi vil her prøve at beskrive dem.

PIBEN

Pindsvineunger bruger en høj skarp pibelyd – næsten som lyden fra en lille fugl eller mus – som de bruger til at kalde efter deres mor, hvis de kommer væk fra hende på deres natlige ture. Moderen tager dem med på nattevandringer, når de har nået en alder på ca. 1 måned.

Hører man denne pibelyd i dagtimerne, bør man straks søge efter ungen. Selv bittesmå unger, som kun er nogle få dage gamle, kravler ud af reden i deres søgen efter moderen og hendes mælk. Det sker, når sulten bliver for stor, og hvis moderen ikke er vendt hjem efter sin natlige tur.

PRUSTEN

Når pindsvin er blevet nogle måneder gamle, begynder især hannerne at vise sig over for hinanden. De kan pruste temmelig meget. Det er lidt svært at beskrive lyden, men det lyder lidt, som hvis man åbner munden lidt og puster ud i hurtige stød.

VRINSKEN

Pindsvin bruger også kaldelyde. En moder kan kalde på sine unger, eller hanner og hunner kan kalde på hinanden i parringstiden, hvis der er langt imellem parterne. Kaldelyden er svær at beskrive. Den lyder nærmest som en lidt gnægende vrinsken.

Lyden varer kun et par sekunder, men gentages med jævne mellemrum, til kontakten er etableret. Vær opmærksom på denne lyd. Den bruges også fra pindsvin som er i nød, hvis de f.eks. er faldet ned i huller, hvor de ikke kan komme op fra.

HVÆSEN

Hvis et menneske, en hund eller et andet stort dyr skræmmer et pindsvin, vil det rulle sig sammen og give en vedvarende hvæsende lyd fra sig. Samtidig vil pindsvinet gøre små spruttende bevægelser med piggene strittende i alle retninger. Denne bevægelse ledsages af en ►

”Man kan høre de forskellige pindsvinelyde på den engelske hjemmeside www.hedgehog-rescue.org.uk“

► lyd, der til forveksling minder om lyden af en gammel fiskekutter. Hoppene gør at piggene rammer "fjenden" med stor kraft. Det gør temmelig ondt, og man føler ikke trang til at prøve at tage pindsvinet en gang til. Denne adfærd ser man ofte hos pindsvin, som er i pleje efter en hund har haft fat i den, eller de er blevet ramt af en bil eller et haveredskab. Man ser det også hos pindsvin, som har været transporteret i en kasse, uden at have været puttet godt i aviser, håndklæder eller andet, som kan forhindre dem i at kure rundt.

VRÆLEN

Er et pindsvin meget bange, udstøder det et "angstvræl". Pindsvinet benytter formodentligt dette i et forsøg på at skræmme en modstander, som det ikke har en chance for at forsvare sig imod. Pindsvinet ruller sig sammen, når det vræler. Vrælet minder mest om lyden fra ænder, der slås.

Lyden er bare langt kraftigere samt vedvarende og meget gennemtrængende. Det er en uhygge

lig lyd, som et pindsvin eksempelvis bruger, hvis det i naturen møder en grævling. Det har i nogle tilfælde vist sig at virke, så grævlingen er blevet skræmt af den voldsomme lyd. Oftest er der dog intet at stille op for et pindsvin ved mødet med en sulten grævling eller ræv.

HOSTEN

Den sidste lyd man kan høre fra et pindsvin, er fra et pindsvin, der har lungeorm eller lungebetændelse. Det er en tør rallende hostelyd, og et hosteanfald kan være ret langvarigt. I det sekund man nærmer sig pindsvinet, vil det stoppe med at hoste. Alle pindsvin har lungeorm, da de bliver smittet med dem via de snegle, de spiser.

Langt de fleste af dem lever fint med dem, de hoster de døde orm op, og derfor er det faktisk godt, at de får hostet.

Pindsvin, der er svækket på anden vis, kan dog få store problemer med lungeorm, der kan udvikle sig til lungebetændelse. Har man en "hoster" i sin have, behøver man altså ikke være bekymret. Er den dog på anden måde svækket eller tynd, skal den afleveres til os hurtigst muligt, så den kan komme i behandling.

Efter endt behandling kan pindsvinet blive gendsat i den have, det blev fundet i, hvis ønsket.

Man kan høre de forskellige pindsvinelyde på den engelske hjemmeside : www.hedgehog-rescue.org.uk/sounds/noises.php

HAVEN

MAD

Pindsvin spiser bl.a. snegle, orme, bænkebidere, ørentvister, biller og alt muligt andet kryb. Alle disse dyr har brug for fugt og skjulesteder for at overleve. Hvis man fjerner nedfaldent løv og visne plantedele hele tiden og holder jorden utildækket mellem stauderne, bliver der tørt, og pindsvinenes mad forsvinder.

Det sker jævnligt, at der kommer magre, unge pindsvin ind til plejerne. Oftest kommer de fra steder, hvor mennesker i god mening har fodret dem med dåsemad eller anden blød mad. Lad være med det! Man gør dem en bjørnetjeneste. Der er næsten altid rigeligt mad i naturen, og det er den mad, som de primært skal have. I den

naturlige føde indgår mange små havesnegle med hus, og dem knaser de uden besvær. Jord og grus følger med, når de snupper biller, larver, regnorm og lignende.

Derfor har pindsvin ingen problemer med tandskiftet under naturlige forhold.

Problemer med tænderne gør, at pindsvinet ikke kan spise. En plejer kan hjælpe med at kigge på tænderne. Hvis man fodrer dem, og det er især en god ide i tørre perioder, skal man give dem killingetørfoder – eller kattetørfoder, hvis pindsvinene er store. Strø det ud på plænen eller terrassen, så de finder det som supplement til det, naturen byder på. Hvis der er katte i om

rådet, som spiser tørfoderet, før pindsvinene kommer, kan der fodres i skål, når de kommer frem. Man kan også lave et lille foderhus til dem, hvor katte og ræve ikke kan komme ind. Fx nogle mursten med en plade ovenpå. Læg en sten eller lign. på pladen, så pladen ikke kan skubbes væk. Åbningen skal være ca. 15×15 cm. Man skal dog ikke give pindsvinene så meget mad, at de ikke har lyst til at lede efter deres naturlige føde.

Derfor:

For at optimere pindsvinenes muligheder for at finde deres naturlige foder, kan man lade så mange områder i sin have som muligt være i fred uden alt for meget oprydning og lugning. ►

► Gerne lidt afsides og skyggefulde steder. Det gør heller ikke noget med lidt ukrudt og skvalderkål under hækken. Her kan fugten holde sig længere i tørre perioder, så pindsvinene ikke kommer til at sulte. Hvis man ønsker at holde skvalderkålen nede, skal man blot fjerne blomsterne inden de spreder frø.

SKJULESTEDER

Pindsvin har brug for ræve- og hundesikre tørre steder til at bygge deres rede af vissent græs, blade m.m., hvor de sover om dagen, yngler og tilbringer deres vinterhi. De moderne haver, med græs og fliser overalt samt planter i krukker og en plastic-kompostbeholder, levner ingen chancer for pindsvinene, med mindre man laver nogle gode og sikre redesteder.

Derfor:

Undersøg om der er gode skjulesteder i haven. Gode steder er f.eks. skure, legehuse, terrasser m.m., som er hævet over jorden, så der dannes et hulrum under dem, eller f.eks. brændestabler på paller. Højden behøver ikke være mere

end ca. 10-20 cm (ræven skal ikke kunne komme ind). Bunden må helst ikke være for hård, da pindsvinene skal kunne grave sig ned i koldt vejr – altså ingen stenhård jord, fliser eller beton. Pindsvinene skal altid kunne komme ind og ud, så sørg for at pindsvinet kan kravle under dør eller vægge.

Åbne kompostbunker eller gren- og kvasbunker i et mørkt og roligt hjørne af haven, som får lov at ligge urørt år efter år, er også gode. Har man ikke sådanne

steder i haven, kan man bygge en pindsvinebolig, som f.eks. beskrevet under afsnittet BYG EN BOLIG. Men kun fantasien sætter grænser. Grundreglen er dog, at der skal være tørt og ikke for højt til loftet, bunden skal være blød, og der skal ikke være for lukket, da der ikke må dannes kondensvand.

REDESTEDER

Gode redesteder skal der også være til pindsvin. En træterrasse eller måske et lille udhus på sokkelsten, kan de sagtens finde på at kravle ind under og bygge en rede.

I det mørkeste hjørne af haven, hvor græsset alligevel ikke gror, kan man lave noget, som både vil beskytte og glæde pindsvinene, og samtidigt se rigtigt pænt ud. Vær dog opmærksom på, at det ikke er så lavtliggende, at der kommer til at stå vand, når det regner. Fyld i så fald så meget jord på og tramp det godt til, så det undgås, og så kan man gå i gang!

FARER ”

Vil man hjælpe med til, at pindsvin kan trives i ens have og lokalområde, så kan man beskytte dem mod de største farer:

HUNDE

Foreningen modtager hvert år et stort antal pindsvin, der er blevet bidt af hunde. Hunde er meget kloge dyr, og de kan godt lære, at de ikke må røre pindsvin. Man skulle dog tro, at pindsvinene er godt beskyttet af de mange pigge, men både hunde og ræve kan bide dem alligevel.

Hunde bliver tit så ophidsede, at de ikke lægger mærke til smerten. Selvom man tror, at hunden kun har leget og ikke har været aggressiv, kan en hjørnetand alligevel være trængt ind. I nogle tilfælde kan hunden have fået fat i et af pindsvinets ben, og når pindsvinet så ruller sig sammen med et ryk, kan benet simpelthen blive revet af, hvis det da ikke er blevet bidt over.

Derfor:

Det er meget vigtigt, at man øjeblikkeligt tager et pindsvin fra sin hund, hvis den har fået fat i et.

Pindsvinet lægges forsigtigt i et håndklæde i en kasse, og så ringer man til os, så vi kan få pindsvinet kørt til den nærmeste plejer. Også selvom man ikke kan se blod eller skader på pindsvinet. Hundens hjørnetænder kan efterlade sår, som tiltrækker spyfluer, der lægger deres æg i såret.

DET ER MEGET VIGTIGT at man øjeblikkeligt tager et pindsvin fra sin hund.. og så ringer man til os “

Maddiker bliver efter 24 timer udklækket, og begynder at æde pindsvinet levende – en langsom og pinefuld død.

HAVEAKTIVITETER

Når man griber fat i greb, spade, hakkejern m.m. for at sprede kompostbunken, fjerne en bunke grene, grave noget jord væk eller hakke ind under hækken, skal man huske på, at der kan bo et pindsvin netop dér – måske endda med unger – som kan blive frygteligt såret eller endda dræbt.

Når man kører plæneklipperen, inkl. håndskubberen, ind under buske, stauder og hække, eller endnu værre går i gang med kantklipperen, skal man tænke på, at man kan flænse et pindsvin eller skære benene af det ved samme lejlighed. Når man lægger gift ud i haven, skal man vide, at den også er farlig for pindsvinene. ►

► Får de giften på sig eller spiser de et dyr, der har gift i sig, kan de miste pigge og i nogle tilfælde dø af det.

Derfor:

Man skal være meget forsigtig, når man går i gang med haveredskaberne på steder med højt græs, og steder man ikke kan overskue. Lad være med at bruge gift i haverne. Der er alternative metoder til at bekæmpe uønskede beboere i haven. F.eks. kan man bruge mos mellem stauderne eller lægge en kobbertråd ud i bedene, det holder dræbersneglene væk.

FARLIGE FÆLDER

Der findes mange fælder for et pindsvin på dets natlige rute. Fælder, som de færreste nok tænker over kan være dødbringende for et pindsvin. Pindsvin er meget nysgerrige og uforsigtige dyr. Derudover ser de ikke ret godt. De kravler gerne gennem små åbninger – også for små åbninger, hvorfor de ofte sidder eller hænger fast i bl.a. børnenes fodboldnet, trådhegn og jordbærnet. Desuden kan snore og tråde af enhver art snøre sig omkring deres ben og stoppe blodcirkulationen.

BILLEDER AF BÅL:

Billedet til venstre er et pindsvine-sikkert bål, det er lavet i en bålskål på ben og er samlet samme dag. Til højre ses et farligt bål, det ligger på jorden og brænde og kvas har ligget der henover natten.

De falder ned ad kældertrapper, i lyskasser, udgravninger, huller i jorden samt swimmingpools.

Bål er også farlige for pindsvin, da de har tendens til at lægge sig til at sove under kvasbunker, og hvis de vælger en bunke, der skal bruges som bål, er risikoen for at de brænder ihjel meget stort.

De små engangsgrill, som mange desværre ikke smider væk, når de har brugt dem i parker el.lign., er også farlige for pindsvin. De kan blive lokket derhen af duften af evt. madrester og sidde fast i grillen, der måske stadig har gløder.

Elektriske hegn er også en fare for pindsvin. Sidder de for lavt, rammer pindsvinet det, når det passerer under. Det får stød og ruller sig sammen under hegnet. Når pindsvinet tror, at faren er drevet ovre, rejser det sig for at gå videre og får stød igen. Efter mange stød dør pindsvinet, eller det kan bare ligge nærmest i chok.

Derfor:

- Klip de nederste 10-15 cm af fodboldnettet eller køb et professionelt fodboldnet med en maskestørrelse på 12-13 cm.

- Lad trådhegnet slutte ca. 10-15 cm over jorden, buk det nederste op eller klip flere huller nederst på ca. 15×15 cm, så pindsvinet kan kravle igennem hullerne. ►

► • Ved brug af net på afgrøder skal enderne sættes godt fast, læg evt. jord oven på.

• Ved brug af net på frugtbuske skal de slutte mindst 20 cm over jorden. Check alle net hver dag – også fugle kan hænge fast eller være fanget indenunder dem. Lad aldrig nettene og opbindingssnore ligge på jorden efter brug.

• I kældertrapper lægges et uhøvlet bræt ned ad trappen, så pindsvinet kan kravle op. Tjek regelmæssigt for en sikkerheds skyld.

• Lyskasser dækkes til med volierenet, som fastgøres helt ind til muren. Tjek regelmæssigt for en sikkerheds skyld.

• I swimmingpools kan man lade et stykke volierenet hænge ned i vandet fra kanten (hold det f.eks. fast med en tung flise foroven). Så har pindsvinet noget at kravle op af.

• Bål skal altid tændes højt oppe, så pindsvin og andre dyr kan nå at komme væk, når de mærker varmen og røgen.

• Elektriske hegn skal monteres mindst 15-20 cm over jorden.

Når et pindsvin ikke kan komme fri og ligger ubeskyttet fremme om dagen, lægger spyfluerne deres æg på det – uanset om det er såret eller ej! Maddiker bliver efter 24 timer udklækket, og begynder at æde pindsvinet levende – en langsom og pinefuld død. Så lad aldrig et befriet pindsvin gå, men tag det ind og kontakt os straks, så vi kan tjekke det godt igennem.

” Sørgelig mangel på trygge, gode redesteder er en af årsagerne til, at pindsvinebestanden er i tilbagegang i Europa. Derfor gør Pindsvinevennerne i Danmark alt, hvad vi kan for at sikre pindsvinenes fremtid i Danmark. “

FØRSTEHJÆLP

Lad aldrig et pindsvin ligge ude i flere dage uden at reagere. Hold godt øje med pindsvinet, og har det ikke flyttet sig efter et par timer, har det brug for hjælp. Det samme gælder, hvis pindsvinet sidder fast i net eller trådhegn eller er faldet i et hul. Det har brug for hjælp hurtigst muligt for at overleve.

1 Det første man gør, når man finder et pindsvin i nød, er at tage et håndklæde med ud og lægge det om pindsvinet, når man tager det op.

2 Anbring pindsvinet indendørs i en kasse gerne med et godt lag aviser i bunden (brug ikke spåner eller hø/halm). Håndklædet, som pindsvinet er taget op med, skal også med i kassen, så pindsvinet har noget at gemme sig i, indtil det kommer til en plejer. Kassen skal være ca. 40 cm dyb til voksne pindsvin, og 25-30 cm dyb til unger. Bruger man en flyttekasse, skal man sætte bred tape for hullerne. Både fra inder- og ydersiden. Ellers risikerer man, at pindsvinet prøver at mase sig igennem og måske dør, når brystkassen kommer i klemme.

3 Er pindsvinet meget nedkølet, tag da en 1/2 liters flaske og fyld den med varmt vand fra vandhanen.
– BRUG ALDRIG KOGENDE VAND –
Pak flasken ind i et viskestykke og læg flasken ned til pindsvinet i kassen.

4 Læg et stykke stof henover kassen (fx fluenet, viskestykke, håndklæde el.lign.), så det dækker hele kassen. Derved undgås, at spyfluer flyver ned og lægger spy på pindsvinet.

5 Pindsvinet bør have rigeligt vand til rådighed, mens det venter på at komme til en plejer. Fjern dog vandet fra kassen under køreturen til plejestedet, da det vælter og pindsvinet derved bliver vådt og koldt. Hvis man har det, kan man evt. give pindsvinet lidt opblødt kattetørfoder eller kattevådkost. Giv endelig ikke pindsvinet komælk eller fløde, da mælkeprodukter er den rene gift for pindsvin.

RING TIL VAGTTELEFONEN

Når førstehjælpen er arrangeret, ringer man straks til vores vagttelefon på **30 14 16 65**, der tager imod opkald alle ugens dage 24 timer i døgnet. Dernæst fortæller man, hvor i landet man ringer fra, og hvordan pindsvinet umiddelbart har det.

UDE HOS PLEJERNE

Man skal selv indlevere pindsvinet til plejestedet. I sjældne tilfælde kan vi måske hjælpe med at få det hentet, men bestemt ikke altid.

Vores plejsteder er hos private mennesker, som alle arbejder ulønnet og frivilligt som plejere. De bruger meget af deres fritid på at pleje syge pindsvin, og har derfor sjældent tid til også at hente pindsvinene.

Udvis venligst hensyn og hav forståelse for, at der ikke altid er tid til en rundvisning eller en lang snak om pindsvin.

Pindsvinet, som man afleverer, har brug for hurtig og kyndig hjælp, for at have en chance for at komme sig. Ønsker man det, vil plejeren meget gerne give en status på et senere tidspunkt.

HJÆLP

Hvis man ser et pindsvin, der er ude om dagen, er de oftest syge og angrebet af spyfluer, som lægger deres æg på pindsvinene.

Spy er ofte ikke til at se for en utrænnet person, da de både kan være lagt i pindsvinets mund, ører, næse m.m. Dette gælder i øvrigt også pindsvin, som er faldet ned i huller eller har siddet fast i net. De vil få en pinefuld død, ved at blive ædt levende af maddikerne, der udklækkes efter 24 timer. Hvis man venter for længe, kan pindsvinene i værste fald dø.

Unger, der ikke får hurtig pleje, kan dø hurtigt, da de skal have mad med få timers mellemrum. **Man skal derfor ikke prøve sig frem med at pleje det selv, men ringe hurtigst muligt til vores VAGTTELEFON for at være på den sikre side.**

I FANGENSKAB

Pindsvin er helt vidunderlige dyr, som uvidende personer kan fristes til at tage ind som kæledyr. Og det er desværre sket, at nogle børn – og endda uvidende voksne – har taget de små pindsvin ind, og holdt dem i fangenskab som kæledyr. Det er ulovligt og strafbart!

Pindsvinene i Danmark er fredede og må kun plejes af voksne personer, hvis de er i nød. Herefter skal de udsættes i naturen – dog ikke i mårnederne, hvor de normalt er i hi. Ifølge loven om pleje af pindsvin må de højst være i pleje i 6 måneder, og plejen skal ske

” Pindsvin er helt vidunderlige dyr som [man] kan fristes til at tage ind som kæledyr

- men det er forbudt! “

under forsvarlige forhold. Pindsvin bliver nemlig ikke for tamme, når man har dem i pleje. Pindsvin er, i modsætning til andre vildtlevende dyr, så tillidsfulde, at det ikke er noget problem, at de i perioder opholder sig blandt mennesker. De tilpasser sig fint plejeforholdene hos os og fungerer helt normalt, når de sættes ud i naturen igen. Det samme gælder endda de moderløse, nyfødte unger, som vi har flasket op.

Uanset hvornår man finder et pindsvin, der ikke opfører sig, som det bør gøre, bør et pindsvin, der har været fremme i dagtimerne, altid

efterses af en erfaren plejer, som er i stand til at fjerne eventuelle spy og maddiker. Selv om det ser ud til, at der ikke er nogen, skal de efterses, for det er næsten umuligt for en uerfaren at se efter i og ved øjne, ører og mund, hvor de oftest findes.

Også pindsvin, som ikke er gået i hi på det rigtige tidspunkt, bør efterses af en plejer, da det måske ikke er stort nok til at gå i hi, før det bliver for koldt. Dette gælder naturligvis også, hvis det drejer sig om et sygt eller såret pindsvin.

BYG EN BOLIG

PALLEBOLIG

1 Vend en Europalle på hovedet. Sav de 2 stykker træ af i midten. Så giver man pindsvinet mulighed for at grave en lille fordybning i jorden, og dermed gøre boligen mere rummelig.

2 Anvend de 2 afsavede stykker træ til at hamre fast på siderne, så de danner et "lukket" læ-hjørne under pallen. Det er i det hjørne, hvor et pindsvin vil vælge at bygge rede og evt. føde sine unger.

3 Vend pallen om igen. Dæk taget med en form for vandtæt materiale. Her er anvendt bølge-plast-tag, da det også ventilerer under "bølgerne".

Dæk ikke alle siderne til. Det vil skabe fugt, og dermed risiko for pindsvinet får svamp.

4 Placer boligen et roligt, skyggefuldt sted, og dæk den gerne til med grene, blade, og jord på toppen. Grenene må gerne danne "gitter" for nogen af siderne – det vil forhindre andre dyr i at komme ind. Læg gerne visne blade ind under pallen.

Hvis man gerne vil gøre boligen til en fryd for det menneskelige øje også, kan man meget nemt få eksempelvis en efeu til at vokse hen over boligen.

Hvis man stiller en skål med vand i nærheden af boligen – ikke for tæt på - og strør lidt katte

tørkost i græsset ved siden af vandskålen, eller støttefodrer i foderhuse, så vil pindsvin i kvarteret helt sikkert overveje at flytte ind. ►

► LECABLOK BOLIG

Er man fiks på fingrene, kan man også lave en bolig af lecablokke med tag der har en kant på undersiden, så lecablokkene ikke rykker sig. Boligen er sluttet af med tagpap.

Boligen skal være ca. 40×40 cm og 20 cm i højden. Indgangen skal være ca. 14 cm. Fyld op med halm og tørre, visne blade.

*Hvem værdsætter ikke en bed & breakfast?
Det gør pindsvinene også og de er hjælpsomme
gæster, der bl.a. spiser snegleæg med stor fornøjelse.*

EN KVAS- OG KOMPOSTBUNKE

Oftede er de bedste pindsvineboliger dem, der startede som en dyngede haveaffald. En bunke med blade, kvas og grene der år efter år er blevet større og tættere, det er pindsvinets favorit. Så har man en sådan bunke i haven, er der stor chance for, at der bor pindsvin.

Har man ikke en kvasbunke, men har man plads til at lave en, så gå endelig i gang.

KUN FANTASIEN SÆTTER GRÆNSER

